

แนวปฏิบัติการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่มีผลต่อครอบครัวและสังคม

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่ได้รับการนำเสนอผ่านสื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบัน นับเป็นประเด็นหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจในสังคมไทยอย่างกว้างขวาง และหลายครั้งนำมาซึ่งผลกระทบทั้งต่อตัวเด็ก ครอบครัว และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่สุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิเด็กในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ การที่ประเทศไทยได้ลงนามเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อปี ๒๕๓๕ ส่งผลให้มีการบัญญัติกฎหมายซึ่งกำหนดให้ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ และห้ามเปิดเผยข้อมูลและภาพเกี่ยวกับตัวเด็กอันจะทำให้เกิดความเสียหายต่อเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ ผลประโยชน์ของเด็ก โดยครอบคลุมถึงการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กด้วย อย่างไรก็ตาม ในโลกการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วประกอบกับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายมีตัวแปรและกระบวนการที่อาจไม่สามารถปกป้องสิทธิเด็กได้อย่างทันทั่วถึง ดังนั้น การสร้างมาตรฐานจริยธรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้ส่งสารทุกระดับตระหนักถึงความสำคัญของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่มีผลต่อครอบครัวและสังคม จึงเป็นอีกกลไกสำคัญที่ช่วยในการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กในสื่อทุกแขนงมีความยั่งยืน จึงได้มีการรวบรวมแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กทั้งทางกฎหมาย แนวปฏิบัติขององค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนทั้งไทยและต่างประเทศ งานวิจัยและเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งระดมความคิดเห็นจากสื่อมวลชนระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ แอดมิน นักกฎหมาย นักวิชาการ และตัวแทนภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านสิทธิเด็ก ปรากฏเป็นแนวปฏิบัติการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่มีผลต่อครอบครัวและสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หมวดที่ ๑: นิยาม

“เด็ก” หมายถึง ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

“สิทธิเด็ก” หมายถึง สิทธิตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งประกอบด้วยสิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิที่ในการมีส่วนร่วม รวมถึงสิทธิอื่นใดที่เป็นไปเพื่อปกป้องคุ้มครองและคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก

“ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” หมายถึง การกระทำเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กในการคุ้มครองเด็กจากการโฆษณา เผยแพร่ทางสื่อมวลชน หรือสื่อสารสนเทศ ในลักษณะที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดของเด็ก รวมถึงการเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อเด็ก โดยคำนึงถึงลักษณะเฉพาะตัว ความเหมาะสม ความต้องการ และความจำเป็นของเด็ก

“อัตลักษณ์” หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของเด็กที่ทำให้เป็นที่รู้จักหรือจำได้ ได้แก่ ๑) ข้อมูลทางกายภาพ อาทิ หน้าตา รูปร่าง แผลเป็น รอยสัก น้ำเสียง เพศ วัย ฯลฯ ๒) ข้อมูลฐานระบุตัวตน เช่น ชื่อ-นามสกุล ชื่อเล่น ฉายา ที่อยู่ สถานศึกษา ระดับชั้นการศึกษา สถานภาพทางสังคมบางประการ ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัว ฯลฯ ๓) ข้อมูลในสื่อดิจิทัล อาทิ ชื่อบัญชีสื่อสังคมออนไลน์ ฉายา กลุ่มเพื่อน กลุ่มที่เป็นสมาชิก ฯลฯ รวมถึงลักษณะเฉพาะอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กซึ่งรวมกันแล้วสามารถสื่อระบุตัวบุคคลได้

“การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร” หมายถึง การนำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะต่าง ๆ อาทิ ข่าว สัมภาษณ์ สารคดี การแสดงความคิดเห็น อินโฟกราฟิก ภาพ ภาพเคลื่อนไหว การ์ตูน การจำลองเหตุการณ์ สื่ออินเทอร์เน็ตที่พร้อมทั้งการนำเสนอในรูปแบบอื่นใดที่สามารถสื่อความหมาย ข้อมูล เรื่องราวได้

“สื่อมวลชน” หมายถึง สื่อหรือช่องทางที่ผลิต เผยแพร่ นำข่าวสาร ข้อมูล หรือเนื้อหาสาระทุกประเภทไปสู่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ โดยองค์กรที่มีการจดทะเบียน-จดทะเบียนกับหน่วยงานรัฐ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อดิจิทัล หรือในรูปแบบอื่นใดที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป

“ผู้ปฏิบัติงานสื่อมวลชน” หมายถึง ผู้ที่มีตำแหน่งบริหารควบคุมการผลิตข้อมูลข่าวสารในองค์กรสื่อมวลชน อาทิ บรรณาธิการ หัวหน้ากองบรรณาธิการ บรรณาธิการบริหาร รวมถึงผู้ที่ทำงานอยู่ในกองบรรณาธิการ ฝ่ายข่าว หรือรายการที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่ทำงานเกี่ยวเนื่องกับการผลิต อาทิ ผู้สื่อข่าว ผู้เขียนข่าว ผู้เขียนบทความ ผู้ถ่ายภาพ ผู้เขียนภาพ ผู้ตัดต่อภาพ ผู้จัดทำกราฟิก ผู้ประกาศ ผู้ดำเนินรายการ เป็นต้น

“สื่อสังคมออนไลน์” หมายถึง ช่องทางการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ผู้ใช้งานสามารถผลิตเนื้อหา ส่งต่อ แพร่กระจาย ผ่านรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันของผู้ใช้งาน อาทิ Twitter, Facebook, YouTube, Blog, Line, Instagram, Club House รวมทั้งสื่ออื่นที่จะมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นในอนาคต

“ผู้ผลิตเนื้อหาในสื่อดิจิทัล” หมายถึง ผู้ใช้งานสื่อดิจิทัลหรือสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผู้ใช้ปฏิบัติงานสื่อมวลชน แต่มีบทบาทในการผลิต นำเสนอ ส่งต่อข้อมูลข่าวสารในสื่อดิจิทัลซึ่งหมายรวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ สื่อพลเมือง ผู้ทรงอิทธิพล (Influencer) แอดมิน (Admin) ยูทูบเบอร์ (Youtuber) หรือผู้ผลิตเนื้อหาที่อาจมีชื่อเรียกอื่น รวมถึงประชาชนทั่วไปที่มีบทบาทผลิตเนื้อหาด้วยตนเอง (UGC- User Generated Content) และมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น แบ่งปันข้อมูลด้วยวิธีใดก็ตามบนสื่อดิจิทัล

หมวดที่ ๒: หลักทั่วไปในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก

ข้อ ๒.๑ แนวทางการขออนุญาตเพื่อสัมภาษณ์ บันทึกภาพ การเข้าถึงและใช้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก

แนวทางการขออนุญาตเพื่อสัมภาษณ์ บันทึกภาพ การเข้าถึงและใช้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กนี้มีไว้เพื่อพิจารณา ปฏิบัติในกรณีที่การนำเสนอข้อมูลข่าวสารมีความเกี่ยวข้องกับตัวเด็กโดยตรง หรือไม่สามารถนำเสนอด้วยการ ถ่ายทอดสถานการณ์หรือข้อเท็จจริงในภาพรวมที่ไม่เฉพาะเจาะจงตัวเด็กได้ โดยการขออนุญาตนี้เป็นไปตามหลักการ เคารพสิทธิเด็กในอันที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประเด็นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวเด็กเอง และคำนึงถึงประโยชน์ สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

๑) สิทธิในการอนุญาต

บุคคลที่มีสิทธิในการอนุญาตเพื่อสัมภาษณ์ บันทึกภาพ การเข้าถึงและใช้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ได้แก่

- “เด็ก”: เด็กมีสิทธิตัดสินใจว่าจะยินยอมให้สัมภาษณ์ บันทึกภาพ หรือใช้ข้อมูลของตนเองหรือไม่ ในบางองค์กรให้สิทธิเด็กที่จะตัดสินใจในระดับอายุไม่ต่ำกว่า ๗ ปี
- “บุคคลในครอบครัว”: พ่อ แม่ ผู้ดูแลเด็ก ผู้ใหญ่ที่เด็กเชื่อถือและไว้วางใจ มีสิทธิพิจารณา ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตัวเด็ก และตัดสินใจว่าจะอนุญาตหรือไม่
- “เจ้าหน้าที่”: ในกรณีที่เด็กอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งหมายรวมถึง สหวิชาชีพ (นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์) หน่วยงานหรือองค์กรที่เข้ามาให้การดูแลคุ้มครองเด็ก หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ บุคคลนั้นมีสิทธิพิจารณาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตัวเด็ก และสามารถ ตัดสินใจว่าจะอนุญาตหรือไม่

๒) ข้อมูลและแนวทางในการขออนุญาต

- ผู้ขออนุญาตต้องแสดงตัวตนอย่างชัดเจนและชี้แจงวัตถุประสงค์ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร เหตุผล ประเด็น รูปแบบการนำเสนออย่างละเอียดชัดเจนต่อเด็กหรือผู้มีสิทธิในการอนุญาตให้ เข้าใจอย่างดีว่าจะนำเสนอในลักษณะใด เผยแพร่ในวงกว้างและมีระยะเวลาการเผยแพร่ยาวนาน เพียงใด โดยเฉพาะการนำเสนอผ่านสื่อดิจิทัลที่จะถูกบันทึกร่องรอยดิจิทัล (Digital footprint) ในระยะยาว
- ผู้ขออนุญาตต้องประเมินและแจ้งผลกระทบในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งในระยะสั้น และระยะยาวที่อาจเกิดขึ้นหลังจากนำเสนออย่างละเอียด

- ผู้ขออนุญาตต้องแจ้งต่อเด็กหรือผู้มีสิทธิในการอนุญาตให้เข้าใจถึงสิทธิต่าง ๆ อาทิ สิทธิในการมีส่วนร่วม สิทธิที่จะปฏิเสธ สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิที่จะถูกลืม เป็นต้น
- ผู้ขออนุญาตต้องไม่บังคับขู่เข็ญเด็กหรือผู้มีสิทธิในการอนุญาต ไม่ให้สัญญาในสิ่งที่ไม่อาจรักษาคำมั่นสัญญาได้ ไม่เสนอสิ่งตอบแทนหรือสินบน ทั้งที่เป็นเงินหรือสิ่งของเพื่อให้บรรลุเป้าหมายไม่ว่ากรณีใด

๓) แนวปฏิบัติระหว่างการสัมภาษณ์ บันทึกภาพ การเข้าถึงข้อมูลของเด็ก

- ต้องคำนึงถึงสิทธิของเด็กในการได้รับการปกป้องคุ้มครองจากภัยอันตราย ปลอดภัย สะดวกสบาย และไม่มี การคุกคาม ไม่ทำให้เด็กตกอยู่ในภาวะกดดัน เครียด หรือวิตกกังวล
- ระวังผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็ก หลีกเลี่ยงการถามคำถาม การแสดงความคิดเห็นเป็นการตัดสินตัวเด็ก หรือทำให้เด็กตกอยู่ในอันตราย ถูกหลอกลวงหรือกระตุ้นให้เกิดความเจ็บปวดไม่ร้องขอให้เด็กเล่าเรื่องราวหรือแสดงบทบาทที่กระทบต่อจิตใจเด็ก ไม่ตั้งคำถามซับซ้อนหรือล่อหลอกเพื่อให้ได้คำตอบ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นโดยปราศจากการชี้นำหรือชักจูง
- เคารพการตัดสินใจของเด็กหรือผู้มีสิทธิในการอนุญาตที่ต้องการยกเลิกการให้สัมภาษณ์ บันทึกภาพ หรือการเข้าถึงข้อมูลของเด็ก
- ควรมีผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็ก หรือนักจิตวิทยาเด็กอยู่ร่วมด้วยเสมอ

๔) แนวปฏิบัติเมื่อจะนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก

- ประเมินผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบ พร้อมทั้งระมัดระวังการละเมิดสิทธิเด็กที่อาจเกิดขึ้นจากการนำเสนออย่างละเอียด และต้องมั่นใจว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กได้ป้องกันเด็กจากการถูกทำร้ายและผลกระทบที่จะตามมา
- ขออนุญาตอีกครั้งก่อนนำข้อมูลไปเผยแพร่ และเด็กหรือผู้มีสิทธิในการอนุญาตจะต้องได้รับเวลา คิดอย่างเพียงพอว่าจะยินยอมให้มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารนั้นหรือไม่
- เคารพการตัดสินใจของเด็กหรือผู้มีสิทธิในการอนุญาต กรณีที่ไม่ให้นำข้อมูลที่เคยได้รับอนุญาตแล้วไปนำเสนอ
- กรณีที่การนำเสนอข้อมูลข่าวสารอาจมีผลกระทบต่อตัวเด็กตามมา ควรพิจารณา ยกเลิกการนำเสนอ แม้จะได้รับอนุญาตก็ตาม

๕) การอนุญาตนี้ไม่ครอบคลุมประเด็นที่ขัดแย้งต่อกฎหมาย เช่น ข้อมูลที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก ข้อมูลที่มีผลต่อรูปคดีของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ การรุกรานสิทธิส่วนบุคคล หรือจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต สุขภาพ ความปลอดภัยของเด็ก ฯลฯ แม้ได้รับอนุญาตจากผู้มีสิทธิในการอนุญาตและดำเนินการขออนุญาต หรืออ้างถึงการช่วยเหลือเด็กด้วยความปรารถนาดี ก็ไม่สามารถเป็นข้อป้องกันให้พ้นผิดทางกฎหมายได้

ข้อ ๒.๒ แนวทางการใช้ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ของเด็ก

- ตระหนักว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ของเด็กเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของเด็ก หรืออาจละเมิดกฎหมาย แม้ว่าข้อมูลในสื่อสังคมออนไลน์ของเด็กหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะเปิดให้สาธารณะเข้าถึงได้ก็ตาม
- ไม่นำเสนอชื่อบัญชีสื่อสังคมออนไลน์หรือส่วนหนึ่งของสื่อสังคมออนไลน์ของเด็ก หรือผู้เกี่ยวข้องที่ทำให้ผู้อื่นสามารถเข้าถึงตัวเด็กหรือบุคคลใกล้ชิดได้
- การนำข้อมูลและภาพจากสื่อสังคมออนไลน์ของเด็กมาใช้ในการนำเสนอสู่สาธารณะควรขออนุญาตอย่างถูกต้องตามกระบวนการในข้อ ๒.๑ และควรเปิดโอกาสให้เด็กหรือผู้ปกครองได้เป็นผู้เลือกข้อมูลหรือภาพที่จะใช้ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก

ข้อ ๒.๓ แนวทางการนำเสนอภาพจำลองเหตุการณ์

- ห้ามนำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะการใช้ภาพจำลองเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็ก รวมถึงเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น บุคคลในครอบครัว ญาติ ครู เพื่อน หรือบุคคลใกล้ชิดของเด็ก ซึ่งนำไปสู่การคาดเดาหรือสืบค้นตัวตนของเด็กและเยาวชนได้ ตลอดจนไม่นำเสนอภาพจำลองเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดการเลียนแบบในลักษณะที่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก การฆ่าตัวตาย หรือกระทำความผิด

ข้อ ๒.๔ การคำนึงถึงสิทธิที่จะถูกลืมของเด็ก

- ตระหนักว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันถูกบันทึกในรูปแบบดิจิทัลซึ่งอาจทำให้เด็ก และครอบครัวได้รับผลกระทบอย่างถาวร
- เมื่อเด็ก บุคคลในครอบครัว หรือเจ้าหน้าที่ที่คุ้มครองดูแลเด็กต้องการใช้สิทธิที่จะถูกลืม (Right to be forgotten) ผู้นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ต้องรับผิดชอบด้วยการนำข้อมูลข่าวสารนั้นออกทันที พร้อมทั้งมีการชี้แจงเพื่อเยียวยาผู้เสียหาย หรือมีวิธีการอื่นใดที่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เสียหายที่เป็นเด็ก

ข้อ ๒.๕ แนวทางการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กในสถานการณ์ทั่วไป

“เด็ก” หมายถึง ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส ทั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กนี้ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา และสิทธิที่จะมีส่วนร่วมทั้งการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี หรือเข้ามามีบทบาทในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อ หรือมีส่วนโดยตรงกับตัวเด็ก โดยให้ความสำคัญกับเด็กทุกเพศสภาพ ทุกเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<ul style="list-style-type: none">○ การเปิดเผยอัตลักษณ์ของเด็กต้องขออนุญาตอย่างถูกต้อง (ตามข้อ ๒.๑) โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดและความปลอดภัยของเด็ก○ สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่สะท้อนศักยภาพของเด็กที่เป็นคนดี คนเก่ง มีจิตอาสา สร้างแรงบันดาลใจได้โดยไม่ต้องปิดบังอัตลักษณ์○ หากภาพของเด็กจะส่งผลเสียต่อกัน ควรนำเสนอในลักษณะภาพวาด ภาพการ์ตูน เพื่อปกปิดตัวตน ใช้คำบรรยายแทนภาพ หรือนำเสนอด้วยอินโฟกราฟิกที่เป็นข้อมูลภาพรวมไม่เจาะจงตัวเด็ก○ ให้ความสำคัญกับเด็กทุกเพศสภาพ ทุกเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกัน○ ในกรณีที่เด็กหรือบุคคลในครอบครัวของเด็กมีความเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยทางเพศ พึงงดเว้นการนำเสนออัตลักษณ์ทางเพศหากไม่ใช่สาระสำคัญ○ คำนึงถึงสิทธิของเด็กในการมีส่วนร่วม โดยเปิดพื้นที่ให้เด็กเข้ามาแสดงความคิดเห็น หรือมีบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อหรือเกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง แต่พึงรักษาสมดุลในการคำนึงถึงสิทธิเด็กที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองให้ปลอดภัยด้วย	<ul style="list-style-type: none">• กรณีที่การนำเสนอข้อมูลข่าวสารนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเด็ก หรือนำไปสู่การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ต้องไม่นำเสนออัตลักษณ์ของเด็กหรือบุคคลในครอบครัวที่ทำให้ล่วงรู้ถึงตัวเด็ก ยกเว้นกรณีเด็กสูญหาย แต่ต้องไม่ส่งผลเสียต่อเด็ก• ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ส่งผลเสีย หรือทำให้เกิดการตัดสินเด็กหรือเยาวชนในเชิงลบ• ไม่นำเสนอภาพ/คลิปลามก อนาจาร ไปเปลือย อูจาด หรือภาพที่ทำให้เด็กเป็นตัวตลก นำสงสาร สมเพช• ไม่เผยแพร่ภาพที่จะส่งผลให้ตัวเด็ก รวมทั้งญาติพี่น้อง หรือเพื่อนมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายแม้จะปิดบังท่าเบลอก็ตาม• ไม่ล่วงละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กและครอบครัว ไม่ขูดค้ำย นำเสนอประวัติเชิงลบของเด็กและครอบครัว• ไม่ควรใช้คำจัดกลุ่มหรือแบ่งแยกเด็กหรือเยาวชนที่ทำให้เกิดการตีตราหรือล้อเลียน เช่น กะเทย เกย์ ตู๊ด• ไม่นำเสนอข่าวสารโดยมีความจริงไม่ครบถ้วน• ไม่ปิดกั้นสิทธิในการแสดงความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมของเด็กโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือเลือกปฏิบัติ

หมวดที่ ๓: หลักในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่เป็นกลุ่มเปราะบาง

ข้อ ๓.๑ แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่เป็นผู้ถูกระงับ

“ผู้ถูกระงับ” หมายถึง เด็กที่ต้องได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงทั้งร่างกายและจิตใจ การล่วงละเมิดทางเพศ การค้ามนุษย์ การขายและการลักพาตัว การแสวงประโยชน์กับเด็กในทุกรูปแบบ รวมถึงกรณีการแสวงหาผลประโยชน์หรือทางเพศเด็กออนไลน์ (Online Child Sexual Abuse and Exploitation) ทั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่เป็นผู้ถูกระงับนี้ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานของการปกป้อง คุ้มครองเด็กและครอบครัวจากการใช้ความรุนแรงทั้งร่างกายและจิตใจทุกรูปแบบ รวมถึงไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๕๐ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครองที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือผลประโยชน์ของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ ต้องไม่ละเมิดพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๙ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ห้ามเผยแพร่ข้อมูลซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกระงับด้วยความรุนแรงในครอบครัว ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลในครอบครัว หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<ul style="list-style-type: none"> ○ นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เน้นสถานการณ์ในภาพรวม เพื่อมุ่งหาแนวทางแก้ไขและป้องกันความรุนแรงหรือหาผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับเด็กเป็นสำคัญ ○ หากจำเป็นต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวเด็กอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ให้ปกปิดอัตลักษณ์ของเด็ก เช่น ใช้นามสมมติที่ไม่เชื่อมโยงถึงตัวเด็ก ใช้ภาพวาด ภาพการ์ตูน การใช้คำบรรยายแทนภาพ หรือการนำเสนอข้อมูลอื่นที่ช่วยปกปิดอัตลักษณ์ของเด็ก ○ หากจำเป็นต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในครอบครัว คนใกล้ชิดของเด็ก รวมถึงคนร้าย ต้องมั่นใจว่าได้ปิดบังอัตลักษณ์หรือข้อมูลที่อาจเชื่อมโยงถึงตัวเด็กได้ โดยอาจใช้คำเรียกว่า พ่อ แม่ ครู คนร้าย ฯลฯ โดยไม่ระบุชื่อ-นามสกุล หรือฉายา ○ กรณีเด็กเสียชีวิตอาจเผยแพร่ภาพหน้าตรงขณะมีชีวิตได้ แต่ต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เด็กและครอบครัว หรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ○ การนำเสนอรายละเอียด ข้อเท็จจริง หรือพฤติกรรมที่เด็กถูกระงับ ต้องคำนึงถึงเป็นประโยชน์ต่อตัวเด็ก ไม่ละเมิดสิทธิหรือสร้างความเสียหายแก่เด็ก และไม่นำเสนอเนื้อหาที่มีผลต่อรูปคดี ○ ระมัดระวังการใช้ภาษา คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน จิตใจ ชื่อเสียงเกียรติคุณของเด็ก และครอบครัว ○ ควรสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มี 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของเด็ก บุคคลในครอบครัว หรือคนร้าย รวมทั้งเลขคดี บัญชี สื่อสังคมออนไลน์ ที่ทำให้ล่วงรู้ถึงตัวเด็ก ยกเว้นกรณีเด็กสูญหาย แต่ต้องไม่ส่งผลเสียต่อเด็ก • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ซ้ำเติมความทุกข์ของเด็ก และครอบครัว หรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ เช่น เผยแพร่ภาพหรือคลิปเกี่ยวกับเด็กที่มีลักษณะลามก อนาจาร ไปเปลือย อูจาด สื่อถึงเรื่องทางเพศ • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่ในลักษณะที่ทำให้เข้าใจว่าการถูกระงับนั้นเป็นเรื่องปกติในสังคม หรือเป็นเพราะความเคราะห์ร้ายของเด็ก และครอบครัว • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะที่เป็นการตัดสินตัวเด็กและครอบครัวในเชิงลบ หรือนำเสนอเกินกว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏ เช่น การถูกระงับนั้นเป็นเพราะความยินยอม เต็มใจ พึงพอใจของเด็กเอง • ไม่ใช่คำบรรยายสภาพการณ์ที่รุนแรง ส่งผลกระทบกระเทือนจิตใจ เช่น ถูกสอดใส่อวัยวะเพศ ถูกข่มขืน เป็นต้น ควรใช้คำว่า “ล่วงละเมิดทางเพศ” โดยไม่ระบุรายละเอียดของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้น • ไม่สัมภาษณ์เด็กโดยตรง เพื่อป้องกันการกระทบกระเทือนจิตใจเด็ก

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<p>อำนาจในการคุ้มครองตามกฎหมาย แทนการสัมภาษณ์เด็ก หรือบุคคลในครอบครัวที่เป็นผู้ถูกระทำโดยตรง</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการให้ข้อมูลเบาะแส โดยเน้นให้ความช่วยเหลือเด็กหรือบุคคลในครอบครัวที่ถูกกระทำก่อนเผยแพร่เรื่องราวสู่สาธารณะ ○ กรณีเด็กถูกระทำความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyber Bullying) พึงระมัดระวังการเปิดพื้นที่แสดงความคิดเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ที่อาจทำให้เกิดการซ้ำเติมเด็กหรือที่เป็นถูกระทำ ○ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่ถูกกระทำ ควรให้ความรู้ เตือนภัย สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่สังคม นำเสนอวิธีการรับมือและช่องทางขอความช่วยเหลือที่ถูกต้องประกอบในเนื้อหาด้วย เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ๑๓๐๐: สายด่วนกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - ๑๓๘๗: มูลนิธิสายเด็ก บริการให้คำปรึกษาแก่เด็ก - ๑๙๑: กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ - ๑๓๒๓: สายด่วนสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต 	

ข้อ ๓.๒ แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่เป็นผู้กระทำความผิด

“ผู้กระทำความผิด” หรือ “ผู้ที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด” หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมไม่สมควร ประกอบอาชีพหรือคบหากับบุคคลที่ชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่เป็นผู้กระทำความผิดนี้ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานของการปกป้อง คุ้มครอง และไม่ละเมิดสิทธิของเด็ก ตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น กับเด็กและครอบครัว รวมถึงไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ละเมิดพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว. พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๑๕๓ ซึ่งมีสาระสำคัญคือ ห้ามบันทึกหรือเผยแพร่เสียงของเด็ก หรือข้อความในทางสอบสวน หรือในทางพิจารณาคดี หรือคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้ถึงตัวเด็ก หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี ปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<ul style="list-style-type: none"> ○ คำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ○ ปกปิดอัตลักษณ์ของเด็กในทุกสถานการณ์ไม่ว่าเด็กจะอยู่ในฐานะพยาน ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา ผู้กระทำความผิด หรือแม้แต่เด็กในสถานพินิจที่ปรากฏในกิจกรรมการกุศล ○ นำเสนอด้วยภาพการ์ตูน ภาพวาด หรือคำบรรยายแทนการเสนอภาพเด็กหรือผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็ก ○ การใช้คำเรียกเด็กที่กระทำความผิด 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอข้อมูลอัตลักษณ์ของเด็ก ข้อมูลทางการสอบสวน เลขคดีอาญา ประวัติการทำผิดที่ทำให้ล่วงรู้ถึงตัวเด็ก • ไม่ใช่ถ้อยคำรุนแรง ประณาม ตัดสิน ซ้ำเติม เช่น ตัวปัญหา เด็กแสบ ฆาตกร โจ้ เป็นต้น รวมถึงคำที่จัดกลุ่มประเภทหรือให้ความหมายเชิงลบ มีผลกระทบต่อจิตใจเด็ก ครอบครัว และผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือทำให้ถูกกีดกันออกจากสังคม

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<ul style="list-style-type: none"> - ก่อนแจ้งความ: “เด็กผู้ต้องสงสัย” - ระหว่างสอบสวน: “เด็กผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด” - หลังศาลตัดสินว่าผิด: “เด็กที่กระทำความผิด” <p>○ นำเสนอรายละเอียดสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมของเด็กที่กระทำความผิดในลักษณะภาพรวม ไม่เจาะจงรายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็ก มุ่งนำเสนอเพื่อให้เด็กและครอบครัวมีความรู้ในการป้องกันปัญหาหรือเยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งสนับสนุนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันแก้ไขหรือป้องกันปัญหา</p> <p>○ กรณีเด็กเป็นผู้ถูกลั่นแกล้งผู้อื่นทางไซเบอร์ (Cyber Bullying) พึงระมัดระวังการเปิดพื้นที่แสดงความคิดเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ที่อาจทำให้เกิดการซ้ำเติมเด็กที่เป็นผู้กระทำ</p> <p>○ กรณีการเสพติดเกม (Game Addiction) ควรนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกมและการแข่งขันอย่างสมดุล ทั้งด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคม การแพทย์และสาธารณสุข และนำเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเงินไซ วิธีการชำระเงินในเกมและการแข่งขันเกม เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง ชัดเจน เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ และการกำกับค่าใช้จ่าย</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอในแง่มุมที่อาจเป็นการสนับสนุนผลักดันให้เด็กกระทำความผิด หรือชักนำให้เกิดการเลียนแบบในกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด

ข้อ ๓.๓ แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบาก

“ผู้ที่อยู่ในภาวะยากลำบาก” หมายถึงถึงเด็กกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ เด็กที่อยู่ในภาวะความยากจน การไร้บ้าน เป็นเด็กกำพร้า ประสบภัยพิบัติ วิศวกรรม ความรุนแรง ภัยสงคราม-ก่อการร้าย หรืออยู่ในพื้นที่ค้าอพยพลี้ภัย หรือเด็กที่ต้องรับภาระหน้าที่ในครอบครัวเกินวัยหรือกำลังความสามารถและสติปัญญา หรือเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ทั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบากนี้ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา และสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการกระทำความรุนแรงและหาผลประโยชน์จากเด็กทุกรูปแบบ รวมถึงไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๕๐ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครองที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือผลประโยชน์ของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<ul style="list-style-type: none"> ○ ระมัดระวังการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผย อัตลักษณ์เด็กอย่างชัดเจน เว้นแต่ได้ขออนุญาตอย่างถูกต้อง และเป็นประโยชน์สูงสุดต่อตัวเด็ก ○ การระบุชื่อสถานสงเคราะห์ ศูนย์อพยพลี้ภัย ศูนย์ช่วยเหลือที่เชื่อมโยงกับตัวเด็กต้องถามความสมัครใจ และต้องได้รับอนุญาตอย่างถูกต้อง (ตามข้อ ๒.๑) 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวเด็กโดยเจตนาให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์ หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ • ไม่นำเสนอภาพเด็กในลักษณะที่น่าสงสาร มอมแมม ร้องไห้ ไม่มีความสุข ฯลฯ กรณีที่จำเป็นต้องนำเสนอภาพที่ สะท้อนความยากลำบากของเด็ก ก เพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือหรือเป็น

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<p>○ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเชิงบวก เช่น เรื่องราวความสำเร็จในชีวิตของเด็กสามารถกระทำได้ โดยผ่านการขออนุญาตอย่างถูกต้อง (ตามข้อ ๒.๑)</p> <p>○ หากได้รับอนุญาตให้นำเสนอภาพเด็ก ควรนำเสนอภาพเชิงบวก เช่น การทำกิจกรรม ร่าเริง มีความสุข</p> <p>○ ระมัดระวังเป็นพิเศษในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่อาจกระทบจิตใจเด็ก เช่น ทำให้เศร้า เสียใจ รู้สึกอับอาย หดหู่ใจหรือทำให้เกิดอันตรายเพิ่มขึ้น</p> <p>○ มุ่งนำเสนอเพื่อนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือ และควรมีการติดตามนำเสนอข่าวสารที่เป็นการสรุปสถานการณ์การช่วยเหลือเด็ก</p> <p>○ กรณีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะบริจาค ระดมความช่วยเหลือเด็กของบุคคลหรือองค์กรใดก็ตาม ควรมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของบุคคลหรือองค์กรนั้น</p> <p>○ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบาก ควรมีช่องทางติดต่อองค์กรให้ความช่วยเหลือเด็กที่เกี่ยวข้องประกอบในเนื้อหาด้วย เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ๑๓๐๐: สายด่วนกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 	<p>ประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก ควรเบลอภาพ หรือใช้การนำเสนอในลักษณะอื่นที่ไม่เปิดเผยอัตลักษณ์เด็ก</p> <ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะการใช้คำที่แสดงความคิดเห็นเชิงลบต่อตัวเด็กหรือครอบครัวของเด็ก เช่น สู้รันทด เวทนา สดุดี ฯลฯ ควรนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงที่นำไปสู่การแก้ป้องกันปัญหาในภาพรวม

ข้อ ๓.๔ แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กพิการ

“เด็กพิการ” หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สมอ่ง สติปัญญา หรือจิตใจ ไม่ว่าจะมามีมาแต่กำเนิดหรือขึ้นภายหลัง ได้แก่ ความพิการทางการเห็น ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ความพิการทางสติปัญญา ความพิการทางการเรียนรู้ และความพิการทางออทิสติก โดยอาจเรียกเด็กกลุ่มนี้ว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษ” (Children with Special Need) ทั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กพิการนี้ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา และสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการกระทำความรุนแรงและหาผลประโยชน์จากเด็กทุกรูปแบบ รวมถึงไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๕๐ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครองที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือผลประโยชน์ของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<p>○ ระมัดระวังการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผย อัตลักษณ์ของเด็ก เว้นแต่ได้ขออนุญาตอย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อตัวเด็ก</p> <p>○ หากต้องมีการสัมภาษณ์ ควรสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลแทนการสัมภาษณ์เด็กโดยตรง</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก โดยเจตนาให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ • ไม่นำเสนออัตลักษณ์ของเด็ก ภาพความพิการนำเวทนา เรียกร้องความสงสาร ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือซ้ำเติมความทุกข์ของเด็ก

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<ul style="list-style-type: none"> ○ สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารเชิงบวก เช่น ศักยภาพและความสามารถ เช่น การทำกิจกรรม ร่าเริง มีความสุข โดยต้องขออนุญาตอย่างถูกต้อง ○ ควรใช้คำว่าเด็กหญิงเด็กชายที่ไม่เจาะจงความพิการหรือหากจำเป็นต้องนำเสนอประเด็นความพิการควรใช้คำเรียกว่า เด็กบกพร่องทางร่างกาย เด็กพิเศษ เด็กออทิสติก เด็กบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มเปราะบาง เป็นต้น ○ ควรนำเสนอข้อมูลข่าวสารโดยมีข้อมูลหรือความเห็นจากนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กพิการ เพื่ออธิบายพฤติกรรมหรือความจำเป็นพิเศษของเด็ก ○ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและครอบครัว ควรมุ่งเน้นที่การให้ความช่วยเหลือหรือประโยชน์สูงสุดของเด็ก ไม่ใช่ความน่าเวทนาสงสาร ○ กรณีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะบริจาค ระดมความช่วยเหลือเด็กของบุคคลหรือองค์กรใดก็ตาม ควรมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของบุคคลหรือองค์กรนั้น 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะถูกเด็กพิการการใช้คำพูดเชิงลบ หรือตอกย้ำความพิการ ถูกเหยียดหยาม เช่น ปัญญาอ่อน เด็กบ้า คนบ้า เด็กดั่งตอง ด่วน เป เป็นต้น • ไม่สัมภาษณ์เด็กโดยตรง โดยไม่ขออนุญาตอย่างถูกต้องหรือไม่มีผู้ดูแลเด็กร่วมอยู่ด้วย

ข้อ ๓.๕ แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กที่มีความเกี่ยวข้องกับโรคที่สังคมไม่ยอมรับ

“ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับโรคที่สังคมไม่ยอมรับ” หมายถึง เด็กที่ได้รับเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย หรือเด็กที่มีการดำเนินชีวิตโดยเกี่ยวข้องกับผู้ที่ติดเชื้อโรค ทั้งโรคไม่ติดต่อ โรคติดต่อ หรือโรคระบาด ที่คนในชุมชนหรือสังคมมีท่าทีเชิงลบต่อผู้ติดเชื้อ เช่น กังวล รังเกียจ ถูกเหยียดหยาม กีดกันผู้ติดเชื้อหรืออยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อให้ออกจากสังคม ทั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่มีความเกี่ยวข้องกับโรคที่สังคมไม่ยอมรับนี้ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่ สิทธิที่จะดำเนินชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข สิทธิที่จะได้รับการเข้าถึงการรักษา สวัสดิการ และผลประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก และสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการกระทำความรุนแรงทั้งร่างกาย จิตใจ และการยอมรับจากสังคม รวมถึงไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๕๐ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครองที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือผลประโยชน์ของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
<ul style="list-style-type: none"> ○ รมัถระวังการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่อาจกระทบต่อการใช้ชีวิตอย่างปกติสุขของเด็กและครอบครัว ○ หากจำเป็นต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กที่มีความเกี่ยวข้องกับโรคที่สังคมไม่ยอมรับ ต้องปกปิดอัตลักษณ์ของเด็ก บุคคลในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิด เว้นแต่ได้รับอนุญาตอย่างถูกต้อง (ตามข้อ ๒.๑) โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก และปกป้องคุ้มครองเด็กและครอบครัวให้ใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ○ หากจำเป็นต้องนำเสนอภาพเด็กหรือครอบครัวที่เสี่ยงต่อการไม่ยอมรับจากสังคม ควรนำเสนอ โดยการ 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวเด็กหรือบุคคลในครอบครัว โดยเจตนาให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะที่ทำให้เด็กและครอบครัวเกิดความเศร้า เสียใจ รู้สึกอับยศ อับอาย หดหู่ใจ เกิดอันตรายเพิ่มขึ้น หรือถูกกีดกันออกจากสังคมที่ใช้ชีวิตอยู่อันเนื่องมาจากโรค • ไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ หรือข่าวลวงที่ทำให้เกิดการเข้าใจผิดว่าเด็ก บุคคลในครอบครัว หรือคน

พึงกระทำ (DO's)	ไม่พึงกระทำ (DON'Ts)
ภาพวาด ภาพการ์ตูน การใช้คำบรรยาย หรือการนำเสนอ ด้วยรูปแบบอื่นที่เป็นการปกป้องเด็กและครอบครัว o ควรนำเสนอข้อมูลข่าวสารในเชิงส่งเสริมการป้องกัน ให้ ความรู้เกี่ยวกับโรค และให้คำแนะนำในการอยู่ร่วมกันใน สังคม	ใกล้เคียง ประสบเหตุการณ์ที่เชื่อมโยงกับการติดโรค อัน ส่งผลเสียต่อเด็กและครอบครัว
